

دعائیں قرآنی

جواد محدثی

سرشناسه: محدثی، جواد، ۱۳۳۱ -
 عنوان و نام پدیدآور: دعا‌های قرآنی / جواد محدثی.
 مشخصات نشر: تهران: مشعر، ۱۳۸۹.
 مشخصات ظاهری: ۹۵ ص.
 شابک: 3-223-540-964-978
 وضعیت فهرستنویسی: فیبا.
 یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس.
 موضوع: قرآن -- ادعیه
 موضوع: قرآن. برگزیدها -- ترجمه‌ها
 رده‌بندی کنگره: ۱۳۸۹ ۷۴ د ۲۴ م / BP ۸۷
 رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۱۵۷
 شماره کتابشناسی ملی: ۲۰۲۸۲۶۴

دعا‌های قرآنی

تألیف:	جواد محدثی
تدوین و آماده‌سازی:	مرکز تحقیقات حج
ناشر:	مؤسسه فرهنگی هنری مشعر
چاپ و صحافی:	مشعر
نوبت چاپ:	۱ - تابستان ۱۳۸۹
شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه
بها:	۶۵۰ تومان

شابک: ۳-۲۲۳-۵۴۰-۹۶۴-۹۷۸-۳ ISBN: 978-964-540-223-3

مراکز بخش و فروشگاه‌های مشعر:

تهران: تلفن: ۰۲۱-۶۴۵۱۲۰۰۳ / قم: تلفن: ۰۲۵۱-۷۸۳۸۴۰۰

فهرست

دیباچه.....	۷
مقدمه.....	۹
فرهنگ دعا.....	۹
چه بخوایم؟.....	۱۱
دعاهای قرآنی.....	۱۲
فراخوان الهی.....	۱۵
۱. نیکی دنیا و آخرت.....	۱۸
۲. صبر و ثبات.....	۲۱
۳. بار مسئولیت.....	۲۴
۴. نگرهبانی از حریم دل.....	۲۷
۵. ایمان و غفران.....	۳۰
۶. نسل پاک.....	۳۲
۷. ایمان و اطاعت.....	۳۵
۸. گناه و اسراف.....	۳۸
الف) آمرزش گناهان.....	۳۹
ب) آمرزش اسراف.....	۳۹
ج) ثبات قدم و پایداری.....	۳۹
د) پیروزی بر کافران.....	۴۰

۴۲	۹. لَبَّيْكَ به ندای آسمان.....
۴۵	۱۰. رستگاری اخروی.....
۴۸	۱۱. ستم به خویشتن.....
۵۱	۱۲. دوری از ستمگران.....
۵۳	۱۳. صبر و عاقبت به خیری.....
۵۶	۱۴. ولایت الهی.....
۵۹	۱۵. نسل با ایمان.....
۶۲	۱۶. هدایت الهی.....
۶۵	۱۷. شرح صدر.....
۶۸	۱۸. وسوسه‌های شیطان.....
۷۱	۱۹. عذاب دوزخ.....
۷۴	۲۰. خانواده باتقوا و نمونه.....
۷۷	۲۱. شکر و رضا.....
۸۰	۲۲. حق نعمت خدا.....
۸۳	۲۳. توبه، زمینه‌ساز رحمت الهی.....
۸۶	۲۴. دل‌های بی‌کینه.....
۸۹	۲۵. توکل و انابت.....
۹۲	۲۶. دعا در حق دیگران.....
۹۵	منابع.....

دِیباچه

دعا و مناجات با پروردگار از بال‌های پرواز آدمیان به سوی کمال مطلق و رسیدن به قرب الهی است. هر انسانی برای دستیابی به معارف الهی و ارتباط با معبود خود و زمزمه‌های عارفانه، نیاز به دعا و نیایش و مناجات با حق تعالی دارد؛ از این رو، بخشی از منابع دینی به ویژه قرآن کریم را دعا و نیایش تشکیل می‌دهد.

قرآن کریم در بخشی از آیات به دعا‌هایی که انبیا و اولیا از پروردگار طلب می‌نمودند، می‌پردازد؛ در برخی از آیات نیز خواسته‌هایی را که شایسته است که انسان‌های پاک از خدا بخواهند، بیان می‌کند تا هم اهمیت دعا را از دیدگاه قرآن بیان نماید و هم شیوه دعا و مناجات و نوع درخواست‌هایی را که می‌توان از پروردگار طلب نمود به مردم آموزش دهد.

اثری که پیش رو دارید، با عنوان «دعا‌های قرآنی» توسط استاد گرامی حجت الاسلام و المسلمین جواد محدثی تدوین گردیده است. نویسنده در این اثر تلاش کرده است آیاتی از قرآن را که دارای مضامین دعا و استغاثه به پروردگار است، جمع‌آوری کند و با ترجمه و توضیحی ساده و روان در اختیار علاقه‌مندان به معارف قرآنی قرار دهد. امیدواریم که مقبول طبع واقع شود.

انه ولی التوفیق

گروه اخلاق و اسرار

مرکز تحقیقات حج

مقدمه

در کویر سینه‌ام، چشمه‌های «رتنا»ست

بر لبم شکوفه «آتِ ما وَعَدْتَنَا»ست

بند بند هستی‌ام، ترجمان این دعاست:

«لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا»^۱

فرهنگ دعا

دعا، زبان عشق و نیاز بنده به درگاه خدای بی‌نیاز
ست.

گرایش به دعا و نیایش و اظهار تواضع و نیاز در
پیشگاه یک قدرت برتر و سرنوشت‌ساز، در نهاد و
فطرت انسان نهفته است. به عبارت دیگر، روی آوردن
به معبود و انجام نیایش، پاسخ انسان به ندا و خواست
فطری و درونی خویش است.

۱. برگ و بار، جواد محدثی، ص ۲۱.

دعا در سیره بزرگان دین، از جایگاه ویژه‌ای برخوردار بوده است. پیامبران الهی، امامان معصوم، اولیای خدا و بندگان وارسته، همواره در پیشگاه خداوند دست به دعا می‌گشودند و چشم امیدشان تنها به بخشش و رحمت پروردگار بوده است.

از «زبور داوود» گرفته تا مناجات‌های پیامبر خدا ﷺ و امام علی (علیه السلام) و «صحیفه سجادیّه» حضرت زین العابدین (علیه السلام) و نیایش امام حسین (علیه السلام) در عرفات و سایر فرازهای برجسته و جلوه‌های روشنی که در دعاها وجود دارد، گواه این گرایش و اهتمام است.

برداشته‌ام دو دست از بهر دعا

ای شاه دو عالم بنگر سوی گدا

دادی به من اذن ذکر نامت از لطف

ور نه تو کجا و من بی‌رتبه کجا؟^۱

اجازه‌ای که خداوند به بنده بی‌مقدار خود داده تا او را خطاب کند و از درگاهش حاجت بطلبد، به یقین یک موهبت و توجه ویژه از سوی خداوند است. به تعبیر حضرت علی (علیه السلام):

قَدْ أَذِنَ لَكَ فِي الدُّعَاءِ وَتَكْفُلَ لَكَ بِالْإِجَابَةِ.^۱

خداوند به تو اجازه دعا داده و عهده دار اجابت گشته است.

دعا، تنها تکرار زبانی الفاظ نیست، بلکه ابراز برترین نیازها و خواسته‌ها از عمق وجود و از صمیم دل، در پیشگاه پروردگاری است که قادر مطلق است و سرشته همه امور، به دست توانای اوست. او خدایی است که مقدرات بندگان را رقم می‌زند و عفو و آمرزش و بهشت و دوزخ نیز، در اختیار اوست. زمانی «حال دعا» پدید می‌آید که معرفت و شناخت ما نسبت به «قدرت و نعمت خدا» و «عجز و نیاز خویش»، کامل شده باشد، تا بدین ترتیب، رابطه‌ای به نام «نیایش» و «دعا»، میان بنده و مولایش پدید آید. یک ذره ز عجز خویش ابراز کنیم

چندان که خدا غنی است، ما محتاجیم

چه بخواهیم؟

این مسئله مهمی است که بدانیم از خدا چه

بخواهیم؟

هرکس به اندازه معرفت و به تناسب شناخت و شعور خویش، حاجت می‌طلبد. این نیازخواهی، در بعضی از افراد، تنها در قلمرو خواسته‌های مادی و دنیوی، از جمله خوراک، لباس، مسکن و مال است، اما در برخی از انسان‌ها این نیازخواهی بسیار متعالی است که شامل معنویات و اخرویات هم، می‌شود. از این رو، تأکید شده است که انسان، «دعا‌های مأثور» را که از زبان اولیای الهی بیان شده‌اند، بخواند؛ زیرا متعالی‌ترین و مفیدترین حاجت‌ها، در دعا‌های معصومین علیهم‌السلام آمده است.

دعا‌های قرآنی

در این میان، برخی از دعاها نیز، در قرآن کریم و از زبان پیامبران و صالحان آمده است. آمدن این دعاها در قرآن کریم، هم نشان‌دهنده اهمیت آنها و هم مؤید مضمون این خواسته‌ها، از سوی پروردگار است.

انس با کلام الهی و ضرورت بهره‌گیری از معارف قرآنی، ایجاب می‌کند که با این دعاها آشنا باشیم و در قنوت‌ها، سجده‌ها، نمازها و تعقیبات و... از آیه‌هایی که مضامین دعایی دارند، استفاده کنیم.

شایسته است که جمله‌های دعایی قرآن را حفظ

کنیم و در زندگی، از آنها به عنوان شعاری معنوی و عرفانی بهره گیریم.

در کل، تعداد دعا‌های قرآنی، بیش از تعدادی است که در این مجموعه آمده، کتاب‌های متعددی نیز، با همین عنوان به استخراج، گردآوری، ترجمه و شرح این دعاها پرداخته‌اند، که البته در این مسیر، هر چه با انگیزه‌ها، روش‌ها و قلم‌های متفاوت برای سطوح گوناگون کار شود، به جاست.

هدف نگارنده، انتخاب، ارایه و نشر برخی از دعا‌های قرآنی است که هم کوتاه و روان و هم نغز و دلنشین‌اند و علاوه بر آسان بودن حفظ آنها، بیشتر این فرازهای نورانی برای خوانندگان آشناست.

با امید به مفید واقع شدن این مجموعه، از خداوند می‌خواهیم که دعا‌هایمان را مستجاب و رحمت و بخشش الهی را شامل حالمان گرداند.

گفتی که مستجاب کنم گر دعا کنی

توفیق هم عطا کن و حال دعا ببخش

دل‌های ما که تیره شد از زنگ معصیت

یارب به نور معرفت خود، صفا ببخش